N.° 15 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS- BLAD.

Donderdag 18 Januarij.

Frankrijk.

PARIJS, den 15den Januarij.

De kamer der pairs is heden vergaderd geweest om eene mededeeling van het gouvernement te ontvangen. De minister van justitie, de heer *Barthe*, bood een ontwerp van wet aan betrekkelijk de benoeming van raadgevende regters; alsmede het reeds door de afgevaardigden aangenomen ontwerp omtrent de competentie der vrederegters; de minister van binnenlandsche zaken, *Montalivet*, en die van openbare werken, *Martin*, du Nord, boden insgelijks reeds door de andere kamer aangenomen ontwerpen aan betrekkelijk de sinneloozen en de policie van het vervoer per as.

In de kamer van afgevaardigden zijn insgelijks door de ministers onderscheidene wetsontwerpen aangeboden. De minister van justitie *Barthe* kondigde aan, dat eerstdaags een ontwerp opzigtelijk de maatschappijen bij aandeelen, aan de kamer zou voorgelegd worden, en bood hij voorts twee ontwerpen aan, het een betrekkelijk de faillieten, het ander aangaande de regtbanken van eersten aanleg. De minister van marine, *Rosamel*, vroeg eene som van 1,480,000 fr. voor het onderhoud gedurende acht maanden van een regiment mariniers; de minister van binnenlandsche zaken bood een ontwerp aan op de organisatie, en die van koophandel twee ontwerpen van plaatselijk belang. De president kondigde voorts aan, dat de Koning heden avond de groote deputatie voor de aanbieding van het adres van antwoord zou ontvangen. In deze zitting werd ook nog de maarschalk *Clausel* toegelaten, omtrent wiens titels om afgevaardigde te zijn, eenige bedenkingen waren gerezen.

— Naar het wel schijnt, moet elk der groote hoofdsteden van Europa dit jaar, bij de strenge koude, haar offer aan de vernieling brengen en een harer voorname gebouwen een prooi der vlammen zien worden. Weinig dacht men hier, bij het lezen van den brand die het keizerlijk paleis te St. Petersburg in den asch legde en bij de vernieling der Londensche beurs, dat eenige dagen later een onzer schouwburgen, het *Théâtre Italien*, (salle *Favart*) door de vlammen zou worden verteerd. Men had in gezegden schouwburg gisteren zondag, den *don Juan* gegeven. Na de voorstelling, ten half twaalf ure, hadden de pompiers (brandspuitgasten) de gewone ronde door het gebouw gedaan, doch niets ontdekt. Het schijnt evenwel dat het kunstmatig vuur, op het einde van het stuk voorkomende, niet geheel uitgedoofd is geweest en eenige overblijfselen van hetzelve zich allengs aan de naastbij zijnde ligt ontvlambare voorwerpen hebben medegedeeld; althans ten half een uur begon men eenig gekraak te hooren en werd een nieuw onderzoek bewerkstelligd, maar reeds had het vuur tusschen de schermen op het tooneel groote vorderingen gemaakt, en moesten de brandspuiten in werking komen; de waterbakken van den schouwburg bevroren zijnde, moesten eerst ontdooid worden eer men water kon bekomen; terwijl men daarmede bezig was en hulp van buiten ging inroepen, nam de vlam hand over hand toe; ten half twee ure was de zaal van den schouwburg reeds geheel in vuur. Een der directeuren van den schouwburg, de heer *Severini*, die het gebouw bewoonde zijn leven zoekende te redden door uit het raam op straat te springen, kwam met het hoofd op den grond neder, en was terstond dood. Andere leden van het personeel van den schouwburg, konden slechts met moeite hun leven redden. Ten twee ure stortte het dak van den schouwburg in, waarop zich oogenblikkelijk eene vuurkolom van meer dan veertig voeten hoogte boven het gebouw van den schouwburg verhief. Door de aangewende pogingen gelukte het de omgelegen gebouwen voor de mededeeling van het vuur te bewaren; maar men was zeer beducht, dat in den nacht bij den scherpen wind en de talrijke van uit den vuurkolk voortgedrevene vuurvonken, het vuur aan de andere zijde van den boulevard zich aan het gebouw der groote opera mededeelen mogt. Al de bewoners der wijk werden genoodzaakt hunne goederen te bergen of bystand te verleenen; meer dan 6000 personen waren in den omtrek van den brand vereenigd.

Heden middag ten een ure was het vuur nog niet geheel bedwongen. Van de brandspuitgasten zijn er verscheidene zwaar verwond, naar het hospitaal gebragt; twee hunner heeft men half verbrand van onder het puin weêrgevonden. De prefect van het Seine-departement en die van policie zijn gedurig op de plaats tegenwoordig geweest; een deel troepen is onafgebroken bij den brand gestationeerd geweest.

Heden namiddag ten half vijf ure is de brand van den schouwburg nog niet geheel gedoofd, maar men is denzelven toch meester; het geheele gebouw is vernield en van hetzelve is niets dan de wanden meer over; al het materieel is verloren gegaan; de aangrenzende gebouwen hebben minder geleden dan men wel gedacht had.

— De toenadering van het ministerie en de leden der doctrinaire partij, waardoor het ministerie de overhand behouden heeft bij de jongste discussien die in de kamer hebben plaats gehad, maakt de verbolgenheid der tegenpartij gaande. De doctrinairen, heette het, had te voren, en nog bij de benoeming van het bureau der kamer, waren geheel uit het veld geslagen, hunne verzwakte partij had haren invloed verloren. Thans blijkt het dat die partij integendeel nog een groot gewigt in de schaal legt en van daar de gramschap der oppositie, die nu weder met het thema voor den dag komt dat de heer *Molé* aan den leiband van den heer *Guizot* gaat, en het ministerie moet veranderd worden, wil het met zou overeenstemmen met den openbaren geest, en plaats te maken voor een ander uit de linkerzijde of de tiersparty.

— Een der ministeriele bladen spreekt van onderhandelingen met de leden der familie van *Napoleon*, ten gevolge van welke de Prins *Louis* Zwitserland zou verlaten, om naar Noord-Amerika terug te keeren. Uit Zwitserland schrijft men integendeel, dat de Prins besloten is daar te blijven.

— De generaals *Trezel* en *Lami* zijn den reden van Algiers te Marseille aangekomen.

— Men heeft hier tijdingen uit Madrid tot den 9den Januarij, dezelve houden niets belangrijks.

— De aanneming van het adres in de kamer had heden bij het begin der beurs eenen gunstigen invloed op den koers der fondsen; ten drie ure evenwel was er eene reactie merkbaar. Naar sommiger meening zou het ministerie, na de verbindtenis met de doctrinairen, zich niet lang kunnen staande houden. De notering van heden (15 *Januarij*): 5 pCt. 109,45; 3 pCt. 79,50; Nap. r. 98,35; Sp. Actiën 20⅝; Portugal 19⅝, Rom. L. 101¼.

Duitschland.

FRANKFORT, den 14den Januarij.

Volgens nadere berigten uit St. Petersburg, van 3 Januarij, waren er bij den brand van het winterpaleis 13 personen, in de ijverige vervulling van hunnen ambtspligt verongelukt. Behalve negen brandspuitgasten waren daaronder twee onder-officieren en twee soldaten van verschillende korpsen der keizerlijke garde.

Naar luid van andere berigten had Z. M. Keizer *Nicolaas* eene commissie benoemd om de oorzaak van den brand op te sporen, aan welker hoofd zich de adjudant-generaal graaf *Benkendorf* bevond.

Te Berlijn heeft men het er voor gehouden dat de brand aan kwaadwilligheid moest toegeschreven worden; en men voerde daartoe onder anderen, als bewijs aan, dat het vuur op verschillende plaatsen te gelijk in het paleis was uitgebroken; doch dit bewijs is onvoldoende, daar wegens de wijs van verwarming in Rusland, door middel van buizen, zulks, ook zonder kwaadwilligheid, zeer mogelijk is. De Petersburgsche berigten houden deswege nog een diep stilzwijgen in acht.

— De heer *de Barante*, fransch gezant te St. Petersburg, is reeds den roden dezer te Berlijn aangekomen, zich eenen tijd lang met verlof naar Parijs begevende.

— Het bevestigt zich, dat de kapellaan *Michaelis*, secretaris van den aartsbisschop van Keulen, op bevel van het pruissische ministerie, den laatsten December van Minden naar Maagdenburg vervoerd is. In den avond van dien dag is hij, onder het geleide van een' pruissischen gendarme, door Hildesheim, zonder zich op te houden, gereisd, en sommigen aldaar waren niet vreemd van het denkbeeld, dat hij verder dan Maagdenburg, en wel naar Berlijn zelf, gevoerd zou zijn.

— De proclamatie van den koning van Hanover waarbij de algemeene landstenden tegen den 20sten Februarij worden opgeroepen, ter overweging en aanneming van de nieuwe constitutie welke door Z. M. aan hen zal worden voorgelegd, behelst tevens eenige bepalingen omtrent de zamenstelling der eerste kamer, alsmede omtrent die der tweede kamer, ten aanzien van welke laatste de keuzen der leden zullen geschieden volgens koninklijke verordeningen van den 13den Januarij en 2 Februarij 1832, waarbij, onder anderen, bepaald is, dat eenige afgevaardigden uit den *boerenstand* tot de tweede kamer zullen toegelaten worden, hetgeen door den koning op nieuw is bevestigd. De genoemde proclamatie is, behalve door den koning, weder alleen door denkabinetsminister *von Schele* onderteekend.

Bij een ander besluit, van dezelfde dagteekening, heeft Z. M. de koning verklaard, dat de benamingen van *staatsdienaren* en *koninklijke dienaren* dezelfde beteekenis hebben, en dat de leden van de patrimoniale geregtshoven, gelijk mede alle stedelijke en gemeentelijke overheden, tot de klasse der *koninklijke dienaren* behooren.

— Men verzekert, dat het Oostenrijksch gouvernement aan het bankiershuis *Sina* vrijdom heeft verleend om eenen spoorweg van Weenen tot Raab, in Hongarije, over Baden en Weener Neustadt, te mogen aanleggen.

— Verschillende berigten melden, dat de generaal *Williaminoff*, bevelhebber van het Russische leger in Circassie, overleden is.

— In de *Augsburgsche Courant* wordt een berigt uit Odessa, van den 22sten gedagteekend, medegedeeld, hetwelk de bevestiging inhoudt van den gunstigen gezondheidstoestand aldaar. » Alles vleit zich met de hoop dat deze stad thans van de verschrikkelijke plaag bevrijd is en dat de overheid door de mingunstige uitwerking der vroeger genomene (maar denkelijk niet overal opgevolgde) voorschriften tot de grootste voorzigtigheid genoopt, zorg dragen zal, dat de ziekte niet weder de palen van het haven-lazaret overschrijde. Heden zijn evenwel, uit aanmerking van den beteren gezondheids-toestand, drie kerken voor het publiek geopend, en niet zonder beduchtheid zie ik het volk derwaarts stroomen, om dankgebeden voor het verdwijnen des gevaars ten hemel op te zenden. Even zoo is het aan de winkeliers in de stad weder vergund om te verkoopen, en zijn nog andere belemmeringen in het verkeer opgeheven. De tot het afsperren van enkele woningen gebezigde jager-afdeeling, onder welke verscheiden pestgevallen waren voorgekomen, was reeds den 18den in eene afzonderlijke kazerne gehuisvest, en zal aldaar eene dubbele quarantaine moeten houden, ofschoon zich sedert onder die soldaten geen spoor van pest geopenbaard heeft. Morgen zal worden overgegaan tot de zuivering der verdachte huizen, die wel met de grootste gestrengheid ten uitvoer gebragt, maar toch, zoo wij hopen niet tot alle de huizen en alle de goederen der inwoners zal uitgestrekt worden, gelijk in het begin beweerd was. Zulk een maatregel zoude ook vrij nutteloos zijn, want zoo er werkelijk in de nog niet als verdacht beschouwde huizen zich besmette goederen bevonden, dan zou toch, in spijt van eene algemeene zuivering, de pest weldra moeten uitbarsten bij de eigenaars dier goederen, die zich in dien tusschentijd ongestoord daarvan hebben kunnen bedienen; om van het kostbare en buitengewoon lastige van zulk eene verordening te zwijgen. In het haven-lazaret zijn sedert den 17den 10 pestzieken overleden, en van de als verdacht daarin afgezonderden zijn er 3 door die ziekte aangetast."

Nederlanden.

Breda, den 17den Januarij.

Uit 's Gravenhage meldt men van eergisteren, dat aldaar was aangekomen de hoogleeraar *Ewald*, een der zeven professoren van de Göttingsche hoogeschool, die door den koning van Hanover, ten gevolge hunner protestatie tegen het bekende patent, uit hunne posten zijn ontslagen geworden. De heer *Ewald* zou zich over Scheveningen (van waar thans de gemeenschap met Engeland wordt onderhouden) naar Londen begeven.

— Eergisteren teekende te Amsterdam de thermometer van *Fahrenheit*, 's morgens ten 8 ure, 5 graden; ten 1 ure namiddags 11 graden.

— Te Dordrecht passeert men de rivier in alle rigtingen met de meeste veiligheid, zelfs over de tot Vrijdag opengehoudene sloppen. Vooreergisteren zag men er de eerste narrensleden op.

— Uit Vreeswijk schrijft men van den 14den dezer: » Heden morgen ten 9 ure stond het water in de rivier de Lek 2 el 75 onder nul; zijnde in de laatste 24 uren gevallen 19 duim.

» Van den 15den Januarij. Heden stond het water 3 el 9 duim onder nul; in de laatste 24 uren gevallen 34 duim.

» De rivier wordt door rijtuigen gepasseerd.

» Gisteren zag men voor het eerst narrensleden op den Vaartschen Rijn van Utrecht naar Vreeswijk rijden, hetwelk sedert vele jaren niet heeft plaats gehad."

— Uit de provincie Zeeland wordt van den 13den dezer het volgende gemeld: » De winter doet zich in deze streken met gestrengheid gevoelen, hoewel er in de Schelde nog geen ijs te zien is; de post is, sedert eergisteren, een dag achterlijk, de overtogt aan het veer te Gorishoek is den 10den dezer door een aantal reizigers, welke door het stil liggen der Middelburgsche stoomboot, Prinses *Marianne* te Rotterdam, gedwongen zijn geworden over land herwaarts te komen, met zeer veel moeite en gevaar beproefd.

» Verschillende vreemdsoortige eendvogels worden dagelijks op de Schelde geschoten; sommige derzelven zijn zoodanig mak, dat ze met de riemen der booten worden gedood; men rangschikt dezelve onder de Noordsche of Russische zaagbekken, of duik-eenden; men maakt uit derzelver verschijning in deze streken eene aanhoudende strenge koude op."

Ter Antwerpsche beurs van gisteren (16 *Januarij*) was de fondsnotering: Belg. 101¾; O. Met. 105¼; Sp. Ardoin 19½; Nap. 92; Rom. L. 100¾; Certif. te Antw. 99; Bras. 72. — Wisselkoers op Amst. ¼ pCt. pr. pap.; Rott. ⅛ pCt. op Rotterdam en Amst.

Men ziet uit de Londensche berigten tot den 13den Januarij, des morgens, dat de oorzaak van het afbranden der Londensche beurs nog onbekend was. Alleen is het genoegzaam bewezen dat de brand in een der zalen van het Lloyds-koffijhuis, in den noordwestelijken vleugel van het gebouw over de bank, is ontstaan; dat dezelve reeds lang van binnen gewoed moet hebben eer dezelve uitbrak, en alle vermoeden dat kwaadwilligheid de oorzaak der ramp zou zijn, ongegrond schijnt. — Het deel van den klokkentoren, hetwelk is blijven staan, is men te rade geworden te doen springen, ten einde mogelijke verdere ongelukken te voorkomen.

De schade door de ramp aangerigt kan nog bezwaarlijk worden begroot; tot den weder-opbouw der beurs alleen acht men 150,000 pd. sterl. (ƒ1,800,000) noodig te zullen hebben. De beurs was voor 55,000 pd. sterl. geassureerd. Men verzekert dat de regering 50,000 pond sterl. tot de herstichting zal bijdragen. Gelukkig zijn er veel meer boeken en papieren van de Lloyds, en van de verdere kantoren, die in de aan de beurs grenzende gebouwen gevestigd waren, gered, dan men in den beginne geloofd heeft. Opmerkelijk is het dat te midden der puinhopen, van de *Royal Exchange* alleen het standbeeld van koning *Karel II*, en dat van den eersten grondlegger der beurs, een particulier, genaamd sir *J. Gresham*, zijn blijven staan.

— De heer *Daniel O'Connell* bevindt zich thans te Dublin en is van eene zware ziekte, waardoor hij was aangetast, hersteld. Hij ontmoet echter thans bij de bevolking, die vroeger geheel en al aan zijne wenken gehoorzaamde, eenen ongewonen tegenstand, en is reeds bij eene openbare volksvergadering voor eenen bedrieger uitgekreten, en toen hij zich wilde verantwoorden uitgejouwd. De oorzaak dezer verandering in de volkstemming te zijnen aanzien, die zich nog alleen tot Dublin schijnt te bepalen, moet vooral in persoonlijke twisten gezocht worden.

— Men zag te Londen reikhalzend naar nadere berigten uit Kanada uit, daar het geenszins onmogelijk was, dat deze de tijding van het geheel dempen van den opstand in die kolonie medebragten. Uit de laatste berigten was toch gebleken, dat de bevelhebber der Britsche troepen in Neder-Kanada, Sir *John Colborne*, den 13den December, aan het hoofd eener niet onaanzienlijke kolonne, waarbij zich vele vrijwilligers en zes veldstukken bevonden, uit Montreal was uitgetrokken, om de opstandelingen te Grand-Brulé, het eenige punt, waar zij nog stand hielden, te gaan bestoken. De Britsche bevelhebbers hadden hunne maatregelen zoo-

danig genomen, dat de opstandelingen aldaar geheel ingesloten waren, en het moest dus in allen gevalle tot een scherp gevecht komen. Intusschen achtten sommigen te Londen het een bedenkelijk teeken, dat de generaal *Colborne* in persoon dezen togt medeed. Men kon daaruit opmaken, dat hij de te Grand Brulé vereenigde magt als geducht beschouwde. Al verder heeft men eenige ongerustheid opgevat, omdat, blijkens de laatste Noord-Amerikaansche bladen, de bevolking der Vereenigde-Staten, in weerwil van het door de regering aangenomen stelsel van onzijdigheid, zoo ijverig voor de Kanadasche opstandelingen partij trekt. Er is onder anderen den 11den December te Buffalo, eene plaats in het westen van den staat Nieuw-York, niet verre van de Niagara, eene talrijke volksvergadering gehouden, waarin levendig tegen de Engelsche regering is uitgevaren en onderscheidene besluiten ten voordeele der Kanadasche opstandelingen, welke men in die vergadering als martelaars voor de zaak der vrijheid voorstelde, genomen zijn. Zeker geestelijke, *Chapin* geheeten, heeft in die vergadering verklaard, dat hij den heer *Mackenzie*, dezelfde die bij den mislukten togt tegen Toronto of York, in Opper-Kanada bevel heeft gevoerd, en op wiens hoofd door de Britsche regering eenen prijs is gesteld, in zijn huis verborgen hield. Een daverende [illegible] volgde op die mededeeling. De geestelijke vroeg een zestal vrijwilligers [illegible] voor de veiligheid van dien vlugteling te waken. [illegible] zich daartoe meer dan honderd jonge lieden aan. Ook vindt men in de Noord-Amerikaansche bladen meer dan één uitvoerig verhaal van de wijze, waarop andere Kanadasche vlugtelingen het grondgebied der Vereenigde Staten hebben bereikt, van de moeijelijkheden en ontberingen, die zij bij eene vlugt door boschachtige landstreken en over half bevroren moerassen, hebben moeten doorstaan, en van de hartelijkheid, waarmede zij door de burgers der Vereenigde Staten ontvangen zijn. De Engelsche overheid heeft sommige der belhamels bij den opstand, in hare magt. Voor zoo ver de berigten gaan, was geen daarvan ter dood gebragt; doch indien men daartoe overgaat is het te vreezen, dat de bewoners der Vereenigde Staten zeer tegen de Engelschen zullen worden opgewonden. Eenige goederen der opstandelingen, die men verbeurd verklaard heeft, zijn reeds door de Engelschen verkocht. De opbrengst daarvan zou onder de Britsche soldaten worden verdeeld.

— Ter Londensche beurs waren genoteerd: 3 pCt. gecons. 91¾ Nederl. 2½ pCt. 52⅝, dito 5 pCt. 101⅛; Spanje 20.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND. — [illegible] is in den nacht van 23 op 24sten December de als [illegible] bekende hoogleeraar aan de hoogeschool aldaar J. G. [illegible] overleden. Hij was in 1769 geboren. — De Wurtembergsche hofraad en koninklijke Bibliothekaris professor E. MUNCH te *Stuttgart* (vroeger onder-bibliothekaris aan de koninklijke bibliotheek te *'s Hage*) heeft van Z. M. koning OTTO van *Griekenland* het ridderkruis der orde van den Verlosser ontvangen, vergezeld van een' eigenhandigen zeer vereerenden brief des konings, waarin Z. M. bij gelegenheid van het ontvangen eens historischen werk des schrijvers, denzelven hulde brengt wegens zijne letterkundige verdiensten. — Omtrent den te *Hyeres*, in *Frankrijk*, op den 12den December ll., overleden hoogleeraar in de pharmacie en botaniek aan de hoogeschool te *Bonn*, Dr. T. F. L. REES VAN ESENBECK (van wiens overlijden wij reeds gewag gemaakt hebben in een onzer vorige Nommers) schrijft men uit *Bonn* nog het volgende: » De hoogeschool verliest in hem een ijverig leeraar en kundig schrijver. Ofschoon van eene zwakke gezondheid werkte hij rusteloos voort. Zijne *medicinisch pharmaceutische Botanik* werkes [illegible] 1832) is een zeer nuttig werk; zijne *Erläuterungen der Deutschen Pflanzengattungen* behooren tot de zorgvuldigste nasporingen van dezen aard, en vele opstellen over chemische, pharmacologische en natuur-geschiedkundige onderwerpen in de Tijdschriften, getuigen van zijnen ijver ter bevordering der wetenschappen. Het groote pharmaceutische werk van den verdienstelijken professor GEIGER, waarvan de voortzetting na deszelfs dood aan hem opgedragen werd, zal nu door een' anderen geleerde moeten voltooid worden. REES VON ESENBECK laat den roep na van een' allezins braaf mensch en van een' trouwen vriend." — De opera *Agnes von Hohenstaufen*, van RAUPACH en SPONTINI, wordt thans te *Berlijn* bij herhaling en met onverdeelden bijval opgevoerd, de roem van den schrijver, maar vooral van den komponist, die in de laatste jaren eenigzins geleden had, is door dit stuk bij vernieuwing opgeluisterd geworden. De stoffe dezer opera, waarin keizer HENDRIK VI de hoofdpersoon uitmaakt, wekt belangstelling door den geschiedkundigen grondslag die in de voorstelling ligt, door de grootsche karakters die opgevoerd worden, de snelle wisseling der gebeurtenissen, den glans en de pracht van het geheel. De eerste acte dezer opera werd in 1827 als een gelegenheidsstuk opgevoerd; de komponist voltooide den begonnen arbeid in 1829; het stuk bestond toen in drie acten, doch voldeed den meester zelven niet, zoodat hij tot eene geheele omwerking besloot, welke, in overeenstemming met RAUPACH, naar het plan van SPONTINI en met medewerking van den vrijheer VON LICHTENSTEIN, in 1832 ondernomen werd en in 1833 ten einde kwam. De opvoering van het stuk werd uit gebrek van personeel en andere belemmeringen aan de zijde van het bestuur van den schouwburg, tot heden vertraagd. Op eenige, onbeduidende gedeelten, na is de opera thans geheel nieuw. — Volgens een der Hamburgsche bladen zal de hoogeschool van ROSTOCK naar *Ludwigslust* worden verplaatst, om deze plaats schadeloos te stellen voor het gemis van het verblijf der Groothertogelijke famillie, welke de stad *Schwerin* tot hare residentie heeft verkozen; *Rostock* zou daarentegen tot eene vrijhaven worden verklaard.

ITALIË. — Een jeugdig geschiedkundige van *Berlijn*, de heer W. DÖNNIGES, die zich op eene reis door *Italie* bevindt, met voornemen om er bouwstoffen voor een werk over de middeneeuwen te verzamelen, heeft, te *Turijn* zich bevindende, van den koning van *Sardinie* verlof bekomen om voor zijn oogmerk de [illegible] aldaar te doorzoeken, eene vergunning die tot nog toe aan geene [illegible] deling was verleend en die zelfs in der tijd aan MABILLON en MURATORI is geweigerd geworden. De heer DÖNNINGS heeft, naar gemeld wordt, in de gezegde archiven een aantal belangrijke en geheel onbekende documenten gevonden, meest betrekkelijk de tijdperken der regeringen van de keizers FREDERIK II, KOENRAAD IV en HENDRIK VII. Omtrent dezen laatsten keizer, zou de heer DÖNNINGS eene uitvoerige geschiedenis van al deszelfs negotiatien, in drie folio-deelen, gevonden hebben, en zou deze geschiedenis, luidens eene noot aan het hoofd des eersten deels gesteld, geschreven zijn door de eigenhand van des keizers geheim-secretaris BERNARD DE MERCATO; aan de echtheid van het schrift viel overigens niet te twijfelen, daar hetzelve overeenkwam met de autographische brieven van dien staatsman in dezelfde archiven voorhanden.

NOORWEGEN. — In het midden der vorige maand december is te *Christiania* teruggekomen de hoogleeraar KEYSER, na volbrenging der aan hem, benevens aan den lector MUNCH, opgedragene taak, om de in *Zweden* en *Denemarken* voorhandene handschriften betreffende de oude noordsche wetten af te schrijven en te collationeren. De professor kwam nu laatstelijk van *Lund* en *Kopenhagen*, in welke laatste plaats hij de voorhandene Mss. ten tweeden male had doorzocht, als waartoe de in *Zweden* gedane nasporingen hem aanleiding gegeven hadden. Thans zou hij zich met de rangschikking van het verzamelde bezig houden, om vervolgens een geheel van de noordsche wetten door den druk gemeen te maken.

FRANKRIJK. — De heer FREDERIC CUVIER, broeder des beroemden geleerde van dien naam, medelid der Akademie van Wetenschappen en Directeur der koninklijke Menagerie, is tot hoogleeraar der vergelijkende physiologie aan het Museum van Natuurlijke Historie in den Plantentuin te *Parijs* benoemd geworden. — De geologische Maatschappij van *Frankrijk* heeft in hare zitting van den 8sten, tot haren president voor het tegenwoordig jaar, de staatsraad en lid der Maatschappij van Wetenschappen CORDIER, benoemd. — Men maakt thans toebereidselen om de beruchte kaatsbaanzaal te *Versailles*, alwaar een der eerste tooneelen plaats had waarmede de revolutie van 1689 een aanvang nam, in eene schilderswerkplaats te veranderen, ten dienste van den heer HORACE VERNET. Daar zal deze vermaarde schilder de drie door den koning bevolen stukken voltooijen; te weten: de overgave der Antwerpsche citadel, de bemagtiging van *Constantine* en de inwijding der nationale galerij van *Versailles*. Als een tegengift tegen het Volksboek (*le livre du peuple*) van den abt de la MENNAIS, is thans een werkje in het licht gekomen, getiteld *le livre des communes*, door zekeren heer ROSELLY, van *Lorgues*. Het staatkundig doel dat de schrijver op het oog gehad heeft is, hoofdzakelijk de bevordering der eensgezindheid en goede overeenstemming van de drie voornaamste invloed hebbende deelen in elke gemeente, de kerk, het onderwijs en het burgerlijk bestuur, te zamen werkende tot het algemeen welzijn. — Het dertiende en laatste deel van *les Mémoires d'un homme d'état* ziet thans te *Parijs* het licht. Dit werk is belangrijk, als een doorloopend overzigt behelzende van de geschied- en staatkundige gebeurtenissen, sedert 1789 tot op de restauratie, waarbij tevens tot op de eerste oorzaken en drijfveren wordt opgeklommen. — Van de geschiedenis van NAPOLEON door DE NORVINS, ziet thans reeds de achtste uitgave het licht.

BELGIË. — De prins VAN LIGNE heeft aan het bestuur eene kopij der archiven, waarvan hij in het bezit is, aangeboden. Onder dezelve bevindt zich de correspondentie van zijnen grootvader, den veldmaarschalk prins DE LIGNE. Een der belgische letterkundigen wordt gezegd dat naar deze documenten het leven des Prinsen beschrijven zal. — In de zitting der Brusselsche Akademie van laatstl. Zaturdag heeft de hoogleeraar QUETELET eenige mededeelingen gedaan omtrent den graad van koude die te *Brussel* in de vorige week geheerscht heeft. Volgens zijne waarnemingen daalde de kwik in den nacht van den 7den op den 8sten tot op 10 centigraden.

onder nul. Sedert was dezelve niet hooger dan tot 4 centigraden gestegen en in de nachten van 10 op 11 en van 12 op 13 tot 15 centigraden gedaald. In den nacht van 13 op 14 wees een thermometer, in het Noorden geplaatst, 17 centigraden aan; een ander, geplaatst in den tuin van het observatorium, een el boven den grond, was gedaald tot op 5, 4 van *Fharenheit*, 16° *Reaumur* en, of 20, 8 centigraden, welke een der laagste temperaturen was die men te *Brussel* had waargenomen.

NEDERLANDEN. — Door eene welwillende hand in de gelegenheid gesteld, geven wij hier eene naauwkeurige opgave der standen van eenen zeer naauw in de schaduw geplaatsten Thermometer te *Breda*, gedurende de eerste dagen dezer maand:

		uur.			°	Windrigting.
1838. Januarij.	1	8	's morg.	+	4.3.	Z.
	»	1	's midd.		6.4.	Z. Z. W.
	2	8	's morg.		2.6.	Z. W. t. Z.
	»	1	's midd.		7.3.	Z. Z. W.
	3	8	's morg.		6.0.	Z.
	»	1	's midd.		8.2.	Z. W. t. W.
	4	8	's morg.		0.8.	Mist.
	»	1	's midd.		3.0.	»
	5	8	's morg.		0.8.	»
	»	1	's midd.		2.6.	Z. W.
	6	8	's morg.		2.2.	W. N. W.
	»	1	's midd.	+	2.3.	W. t. N.
	7	8	's morg.	—	2.0.	O.
	»	1	's midd.	—	3.2.	»
	»	9½	's avonds	—	7.1.	»
	8	8	's morg.	—	6.9.	»
	»	1	's midd.	—	7.0.	»
	»	12	's nachts	—	12.4.	»
	9	8	's morg.	—	13.0.	»
	»	1	's midd.	—	11.5.	»
	»	12	's nachts	—	11.7.	»
	10	8	's morg.	—	11.3.	»
	»	1	's midd.	—	8.0.	»
	»	12	's nachts	—	14.3.	»
	11	8	's morg.	—	13.0.	»
	»	1	's midd.	—	5.8.	»
	»	12	's nachts	—	10.0.	»
	12	8	's morg.	—	11.3.	»
	»	1	's midd.	—	7.6.	»
	»	12	's nachts	—	14.5.	»
	13	8	's morg.	—	10.4.	»
	»	1	's midd.	—	8.8.	»
	»	12	's nachts	—	17.5.	»
	14	8	's morg.	—	17.2.	»
	»	1	's midd.	—	11.5.	»
	»	12	's nachts	—	16.0.	»
	15	8	's morg.	—	16.0.	»
	»	1	's midd.	—	11.2.	»
	»	12	's nachts	—	16.4.	»
	16	8	's morg.	—	17.2.	»
	»	1	's midd.	—	11.2.	»
	»	12	's nachts	—	14.0.	»
	17	8	's morg.	—	14.2.	»

Uit het thans van regeringswege uitgegeven Jaarboekje over den jare 1836, blijkt, dat de bevolking van ons rijk, op 1 Januarij 1837, beliep 2,557,528 zielen, als: Noord-Braband 362,781, Gelderland 332,395, Noord-Holland 422,503, Zuid-Holland 503,354, Zeeland 144,220, Utrecht 138,922, Vriesland 221,615, Overijssel 188,722, Groningen 170,691 en Drenthe 69,319.

In dat jaar zijn geboren 91,445 kinderen, als in Noord-Braband 11,829, Gelderland 11,136, Noord-Holland 15,447, Zuid-Holland 20,207, Zeeland 6097, Utrecht 5092, Vriesland 7523, Overijssel 6294, Groningen 5654 en Drenthe 2185; van dit aantal waren 86,672 wettige en 4773 onechte kinderen. In de steden zijn geboren 34,507 kinderen, in de gemeenten 56,938. Van de geborenen waren 47,123 van het mannelijke en 44,322 van het vrouwelijke geslacht.

In Januarij 1836 zijn geboren 8200, Februarij 8330, Maart 8622, April 7730, Mei 7467, Junij 6286, Julij 6431, Augustus 7013, September 7700, October 7962, November 7793 en December 7911.

In 1836 zijn hier te lande *overleden* 63,887 personen, als: in Noord-Braband 7570, Gelderland 6909, Noord-Holland 13,656, Zuid-Holland 15,117, Zeeland 4084, Utrecht 3381, Vriesland 4187, Overijssel 4075, Groningen 3351 en Drenthe 1329. Overleden zijn in de steden 27,072 personen en ten platten lande 36,815, van welk getal 32,912 tot het mannelijke en 30,975 tot het vrouwelijke geslacht behoorden. In vergelijking van het getal geborenen, zijn er 27,558 personen meer geboren dan overleden.

In Januarij 1836 zijn overleden 7047, Februarij 5972, Maart 6230, April 5656, Mei 5602, Junij 5193, Julij 4666, Augustus 4767, September 4414, October 4356, November 4850 en December 5114.

In 1836 zijn *gehuwd* 21,880 paren, als: in Noord-Braband 2827, Gelderland 2599, Noord-Holland 4147, Zuid-Holland 4367, Zeeland 1370, Utrecht 1228, Vriesland 1929, Overijssel 1483, Groningen 1350 en Drenthe 580.

Eindelijk hebben er, in dat jaar 50 echtscheidingen plaats gehad, als: in Gelderland 3, in Noord-Holland 13, in Zuid-Holland 8, in Zeeland 7, in Utrecht 1, Vriesland 8, Overijssel 3 en Groningen 7.

Uit deze opgaven blijkt, onder anderen, 1° dat de bevolking des Rijks gedurende het jaar 1836, door het meerder aantal geboorten dan sterfgevallen, toegenomen is met 27,558 zielen, welke aanwas dien van het vorige jaar met 4483 zielen overtreft; 2°. dat het algemeene bedrag der geboorten was 91,445 zielen, zijnde 1897 meer dan in 1835, waaronder begrepen zijn 4773 onechte geboorten, welke, in vergelijking met het vorige jaar, eene vermindering van 390 zielen opleveren; 3°. dat het aantal overledenen 63,887 bedroeg, zijnde 2586 minder dan in het vorige jaar; 4°. dat het bedrag der huwelijken was 21,880 en, in vergelijking met het vorige jaar, eene vermindering van 627 opleverde; 5°. dat het aantal onechte geboorten slechts 0,052 vormde van het gezamenlijke aantal geboorten in het algemeen; 6°. dat bij de wettige geboorten het getal mannelijke tot dat der vrouwelijke staat, als 1000 tot 968, doch bij de onechte daarentegen als 1000 tot 981, welke laatste verhouding met die van het voorgaande jaar volmaakt overeenstemt; 7°. dat de verhouding van het getal huwelijken tot dat der wettige geboorten over het geheele Rijk ¼ bedroeg; 8°. dat ten aanzien der geboorten, de provinciën Zeeland, Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland, de meest gunstige verhoudingen vertoonen; Noord-Holland heeft onder deze de ongunstigste verhouding ten aanzien der sterfte opgeleverd; 9°. dat de provincie Drenthe de ongunstigste verhouding voor de geboorten, en de provincie Friesland de gunstigste voor de sterfgevallen heeft opgeleverd; 10°. dat men, even als in het vorige jaar, in de provincie Zeeland het maximum en in die van Drenthe het minimum opmerkt van het aantal onechte geboorten, in verhouding tot het algemeene bedrag der geboorten; 11°. dat ten aanzien van het aantal huwelijken, er in Noord-Holland de gunstigste doch in Noord-Braband en Gelderland de ongunstigste verhouding heeft plaats gehad; 12°. dat er bij de geboorten wederom het gewone verschijnsel van een maximum in de maand Februarij en van een minimum in de maanden Junij en Julij valt op te merken; dat zich bij de sterfte immaal eene opmerkelijke afwijking vertoond heeft ten aanzien van het tijdstip waarop gewoonlijk het minimum invalt, dat hetwelk thans in de maand October, in plaats van Junij voorgevallen is.

In Noord-Braband zijn in 1836 *geboren* 11,829 kinderen, als 11,293 wettige en 536 onechte, zijnde 6086 van het mannelijke en 5743 van het vrouwelijke geslacht; in de steden zijn geboren 2551 en ten platten lande 9278 kinderen. Het getal der geborenen in dit gewest heeft beloopen, in Januarij 1043, Februarij 1134, Maart 1185, April 1012, Mei 1038, Junij 741, Julij 816, Augustus 876, September 959, October 998, November 963 en December 1064. *Overleden* zijn in dit gewest 7570 personen, zoodat er meer geboren dan overleden zijn 4259. In de steden zijn overleden 1615, ten platten lande 5955. Van dit getal behoorden 3889 tot het mannelijke en 3681 tot het vrouwelijk geslacht. In Januarij zijn overleden 969, Februarij 767, Maart 754, April 748, Mei 809, Junij 575, Julij 551, Augustus 532, September 483, October 466, November 572 en December 534. Er zijn voorts in dit gewest 2827 huwelijken gesloten. Geene echtscheiding heeft er plaats gehad.

UITDEELING VAN SOEP, BROOD
EN TURF.

De ondergeteekenden, leden der Commissie benoemd door het Departement Breda der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen*, tot het uitdeelen van Soep, Brood en Turf, brengen voor zoo verre noodig ter kennisse van die Stadgenooten, welke niet in de gelegenheid waren, de lijst van deelneming met hunne naamteekening te vereeren, of aan dewelken, door den drang der omstandigheden, dezelve misschien niet mogt zijn aangeboden, en voorts van een ieder, welke aandeelen mogt verlangen, dat zij voor de elf volgende uitdeelingen, dezelven kunnen bekomen a *f* 3,70 ct. bij de Boekhandelaars F. P. Sterk en Broese & Comp.

De tweede uitdeeling geschiedt op Zaturdag den 20sten dezer, de derde op Maandag den 22sten, de vierde op Donderdag den 25sten en zoo vervolgens des Maandags en Donderdags van ieder week, in het VROUWTJESHUIS in de MOLENSTRAAT des voormiddags van 11 tot 12 ure.

De Commissie:

P. P. ROORDA VAN EYSINGA, *Voorzitter.*
J. LOKE, *Secretaris.*
F. P. STERK, *Penningmeester.*
P. VERMEULEN KRIEGER,
G. RAMAKERS,
P. R. BROESE.

Ter Amsterdamsche beurs van gisteren (16 *Januarij*) werd genoteerd: Ned. Werk. Schuld 2½ pCt. 53⅞; dito 5 pCt. 101⅞; Kamb. 21¾; Amort. Synd. 4½ pCt. 94⅞; dito 3½ pCt. 76½; Handelm. 174⅜; O. Indie 5 pCt. 99½; Sp. Ard. 85 à 19; Metall. 101¼; Russ. 72½.

AANBESTEDING.

Het Kerkbestuur van de Roomsch Katholijke Gemeente op den *Zevenbergschen Hoek*, Gemeente *Zevenbergen*, zal, onder derzelfs nadere approbatie, op Dingsdag den 6 Februarij 1838, des voormiddags ten 11 ure, in de Herberg *de Zwaan*, bij PIETER ZANDBERG aldaar, in het openbaar, bij inschrijving en opbod Aanbesteden:

Het doen van eenige noodzakelijke VERANDERINGEN aan het KERKGEBOUW, op gemelde *Zevenbergschen Hoek*, onder de Gemeente *Zevenbergen*, bestaande in het AFBREKEN van den VOORGEVEL en TOREN en het daarna VERLENGEN der KERK, alles zoo en in dier voege als bij het Bestek en de Teekening is aangeduid.

Het Bestek, volgens hetwelk gemelde Aanbesteding zal plaats hebben, zal ter lezing liggen, zoo te *Breda*, in *het Fontein*, bij A. HALVERS, als bij PIETER ZANDBERG, op den *Zevenbergschen Hoek* voornoemd, bij welke laatste ook de Teekening zal kunnen worden bezigtigd.

Nadere informatien zijn te bekomen op de Pastorie van gemelde Gemeente, terwijl op den 10. Februarij 1838 aanwijzing in loco zal plaats hebben.

Zegt het Voort.

Te Breda, bij BROESE EN COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.